

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2021-116

9.2.2021

Protector Forsikring ASA

Næringsliv

Ansvarsforsikring for byggherre – skade på naboeiendommer – vilkårsforståelse.

Sikrede meldte fra om setningsskader påført naboeiendommer i forbindelse med utførelsen av et byggeprosjekt og krevde skadene dekket under ansvarsforsikringen tegnet hos selskapet. Skadene oppsto under pelingsarbeid. Selskapet avslo kravet og viste til at forsikringen ikke omfattet de aktuelle skadene. Forsikringsavtalen besto av tre vilkårssett som det var uenighet om hvordan skulle forstås, herunder om vilkårssett P703 var relevant for sikredes ansvarsforsikring som byggherre, og subsidiært om forholdet var dekket av P703 som følge av at arbeid innenfor fem meter fra bygningen uansett var omfattet av forsikringen. Nemndas flertall kom til at skadene ikke var omfattet av sikredes ansvarsforsikring.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning for setningsskader påført naboeiendommer i forbindelse med utførelsen av et byggeprosjekt under ansvarsforsikring for byggherre.

Sikrede har tegnet ansvarsforsikring for byggeprosjektet som sikrede er byggherre for. Forsikringen ble tegnet ved hjelp av forsikringsmegler. Selskapet utformet et tilbud til sikrede den 19.2.19, som sikrede deretter aksepterte.

Forsikringsavtalen besto av tre vilkårssett: P700 Bedrift og Produktansvar av 1.1.19, P701 Byggherreansvar av 1.1.19 og P703 Graving- og sprengningsarbeid mv av 1.1.19.

P700 Bedrift og produktansvar har følgende introduksjon under overskriften "Forsikringsavtalen":

Forsikringsavtalen består av:

- a) forsikringsbeviset (med eventuell Spesifikasjon)
- b) forsikringsvilkårene, dvs
 - i. dette vilkåret
 - ii. eventuelle særvilkår (fremgår av forsikringsbeviset)
 - iii. Generelle vilkår
 - iv. Lov av 16. juni 1989 nr. 69 om forsikringsavtaler (nedenfor omtalt som FAL)

Særvilkårene utvider, innskrenker og/eller presiserer enkelte bestemmelser i dette vilkår og Generelle vilkår. De øvrige bestemmelsene i forsikringsvilkårene gjelder da i tillegg til særvilkårenes bestemmelser

P701 Tilleggsvilkår til P700 Byggherreansvar pkt. 1 sier at:

Forsikringen er utvidet til å omfatte

1.1 Erstatningsansvar i egenskap av å være byggherre for det prosjekt som fremgår i forsikringsbeviset.

1.2 Erstatningsansvar for skade på ting eller person oppstått ved gravings-, sprengnings-, pelings-, spuntings- og rivningsarbeid, ras og jordskjevning.

(...)

Utvidelsen omfatter ikke

1.1 Sikredes erstatningsansvar overfor entreprenør som deltar i prosjektet.

1.2 Byggekostnader, eller kostnader til påregnelige (ikke plutselige og uforutsette) skader, som skulle vært inkludert i prosjektets byggekostnad

P703 Tilleggsvilkår til P700 Gravings- og sprengningsarbeid mv pkt. 1 og 2 sier at:

Forsikringen er utvidet til å omfatte

1.1 Ansvar for skade på person og ting ved gravings-, sprengnings-, spuntings-, pelnings- og rivingsarbeid.

Utvidelsen omfatter ikke

2.1 Erstatningsansvar for skade forårsaket ved riving med mindre det gjelder riving i tiltaksklasse 1 jf. Forskrift til plan og bygningsloven om godkjenning av foretak for ansvarsrett av 22.01.1997 nr. 34, kap. IV oppdeling i tiltaksklasser.

2.2 Erstatningsansvar for skade påført bygning eller innhold i bygning når slike arbeider finner sted inne i, under eller nærmere enn 5 meter fra bygningen.

Med unntak av sprengingsarbeider, omfattes likevel slike arbeider som skjer inntil bygning når det ikke graves, spundes eller peles dypere enn fundamentet, grunnmuren er av god standard og bygningen ikke er høyere enn to etasjer. Dersom gravedybden er mindre enn 2 meter gjelder ikke begrensingen på 2 etasjer.

Sikrede meldte den 31.5.19 om setningsskader på nabobygg i forbindelse med utførelsen av byggeprosjektet. Skadene oppsto under pelingsarbeid den 28.5.19.

Sikrede kontaktet deretter forsikringsmegler, som ifølge sikrede opplyste at selskapet hadde akseptert å dekke et eventuelt byggherreansvar på bakgrunn av tidligere innsendt informasjon, herunder at peling skulle skje vegg-i-vegg mot naboer. For å unngå tvil, valgte megler ifølge sikrede likevel å kontakte selskapet for å avklare dette. Kontakten mellom forsikringsmegler og representanten i selskapet skjedde per telefon.

I etterkant av telefonsamtalen ble det utstedt en ny utskrift av forsikringsbeviset. I forsikringsbeviset med utskriftdato den 2.7.19 heter det:

Punkt 2.2 i vilkår P703 - Graving og sprengingsarbeider er opphevet slik at dekningen omfatter erstatningsansvar for skade påført bygning eller innhold i bygning når slike arbeider finner sted inne i, under eller nærmere enn 5 meter fra bygningen.

Selskapet avsto krav om dekning i brev av 16.12.19 under henvisning til opplysninger som tilsa at skaden var forårsaket av grunnarbeider nærmere enn fem meter fra de skadede bygningene, jf. P703 pkt. 2.2. Selskapet anførte at unntaket ikke var opphevet på skadetidspunktet.

Sikrede klaget saken inn for sekretariatet hos Finansklagenemnda 12.6.20.

Selskapet innga tilsvaer den 3.7.20.

Sikrede krever dekning for ansvaret under bedrifts- og produktansvarsforsikringen og byggherreforsikringen. Begrensningen i P703 Gravings- og sprengningsarbeid gjelder ikke under byggherreforsikringen P701, jf. P700 Bedrift og produktansvar. Byggherreforsikringen P701 har ingen unntak som er relevante.

P701 har ingen begrensning i ansvaret knyttet til avstand mellom det aktuelle arbeidet og skadestedet, og inneholder heller ingen referanse til P703. I tilbudet fra selskapet av 19.2.19 står det: "Dekningen forutsetter at vilkår P 703 – Gravings og sprengningsarbeid følger og at vilkårets sikkerhetsforskrifter følges." Det tilbudet sier er at sikkerhetsforskrifter i P703 skal "følges", ikke vilkårene som sådanne, de legges med som referanse. Dersom selskapet mente at P703 skulle overstyre P701, måtte dette fremkomme av ordlyden. Selskapets tolkning støttes verken av ordlyden eller oppbygningen av forsikringen. Sikrede viser også til e-post fra fagansvarlig i selskapet vedrørende forsikringsbevis med utskriftsdato 2.7.19.

Også forsikringsbeviset tilsier at det er to separate forsikringer. Det fremkommer her at det er separat egenandel og forsikringssum for de to tilfeller. De sees ikke under ett. Sikrede kan derfor benytte én eller begge forsikringer.

Sikrede anfører subsidiært at forholdet er dekket av P703 da arbeid innenfor fem meter fra bygningen er omfattet av forsikringen.

Selskapet anfører at saken bør avvises av Finansklagenemnda. Saken gjelder en komplisert og omfattende skade, mange aktører og et komplisert underliggende erstatningsrettslige spørsmål. Det dreier seg også om et betydelig økonomisk tap som overstiger forsikringens ansvarsgrenser.

Selskapet anfører at saken krever bevisføring rundt tegningen av forsikringsavtalen, med muntlig forklaring fra forsikringsmegler, underwriter og andre. Særlig meglers kontakt med underwriting i selskapet etter at skaden oppsto, og som ledet frem til *endring* av forsikringsbeviset, krever muntlige forklaringer. Dessuten vil sakens omfang og tvistesum på 150 G medføre behov for muntlig prosedyre knyttet til juridiske kilder ved tolkningen. Sikredes anførsler er heller ikke tilstrekkelige til å løse saken.

Selskapet avviser at ansvaret er omfattet av forsikringen. Forsikringsavtalen må ses i sin helhet, og vilkårene må tolkes og forstås i sin sammenheng. De særlige vilkår som gjelder graving og sprengning, P703 er en del av forsikringsavtalen, jf. forsikringsbeviset. Tilbudet om forsikring ble akseptert, og er reflektert i forsikringsbeviset. Bruken av hovedvilkår kombinert med særvilkår er en normal fremgangsmåte i forsikringsavtaler og fremstår som naturlig og logisk. Utvidelsen i P701 gjelder derfor ikke for erstatningsansvar når arbeidet " [...] finner sted inne i, under eller nærmere enn 5 meter fra bygningen", jf. pkt. 2.2.

Selskapet anfører subsidiært at skadene var påregnelige (ikke plutselige og uforutsette), og at skaden derfor uansett ikke er dekket under forsikringen, jf. P701 pkt. 2.2. Dersom skaden i utgangspunktet er omfattet av P701, vil diskusjon om hva som er påregnelige skader være et sentralt tema. Dette vil medføre behov for bevisførsel om både prosjekteringen, forutgående registreringer og gjennomgang av oppståtte skader og nødvendig utbedring. Dette viser at saken ikke er egnet for skriftlig behandling i Finansklagenemnda.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet er ansvarlig under sikredes ansvarsforsikring for setningsskader påført tredjemann under byggeprosjektet.

Finansklagenemnda Skades flertall, Trine-Lise Wilhelmsen og Trine Vøien, bemerker:

Flertallet er kommet til at ansvaret ikke er omfattet av sikredes ansvarsforsikring.

Sikrede anfører at ansvaret er regulert av P701 Byggherre, og at det i denne forsikringen ikke er noen unntak for gravearbeider innenfor en viss avstand. Ansvaret er derfor omfattet.

Selskapet anfører at P701 Byggherre må sees i sammenheng med P703 Graving/sprengning, og at unntaket for graving innenfor fem meter derfor kommer til anvendelse. Ansvaret er i så fall ikke omfattet.

Nemnda forstår partene slik at de er uenige om gravingen fant sted innenfor fem meter eller ikke. Nemnda har ikke grunnlag for å ta stilling til dette spørsmålet, og nøyer seg derfor med å se på spørsmålet om P703 Graving/sprengning gjelder for P701 Byggherre.

Avtalen er bygget opp slik at Grunnvilkåret er P700 Bedrift og produktansvar og P701 Byggherre er et tilleggsvilkår til dette. I innledningen i P700 heter det at forsikringsavtalen består av bl.a. "dette vilkåret" og "eventuelle særvilkår". Videre følger det innledningsvis av P700 at:

Særvilkårene utvider, innskrenker og/eller presiserer enkelte bestemmelser i dette vilkår og Generelle vilkår. De øvrige bestemmelsene i forsikringsvilkårene gjelder da i tillegg til særvilkårenes bestemmelser.

I forsikringsbeviset er alle tre vilkårssettene nevnt uttrykkelig. P701 og P703 er ifølge overskriftene tilleggsvilkår til P700. Derimot følger det ikke uttrykkelig av P703 at det også gjelder i tillegg til P701.

P700 er en alminnelig ansvars- og produktansvarsforsikring. Den gjelder etter pkt. 4.1 sikredes erstatningsansvar for skade under utøvelse av sikredes virksomhet som angitt i forsikringsbeviset, men ikke spesifikt ansvaret som byggherre, og pkt. 6.9 unntar byggherreansvar fra dekningen. Dette betyr at sikredes ansvar som byggherre er unntatt i P700 og derfor forutsetter dekning under P701. P700 pkt. 6.11 unntar videre ansvar for skade oppstått ved bl.a. grave og pelingsarbeid. Grunnvilkårene sonderer derfor mellom byggherreansvar og ansvar for grave- og pelingsarbeid. Det er da nærliggende å legge til grunn at tilleggsvilkårene P701 og P703 korresponderer med disse to unntakene og gir et samlet tillegg til P700.

Samtidig følger det av P701 pkt. 1.2 at forsikringen omfatter bl.a. gravings- og pelingsarbeid uten noen unntak. Her er det ingen henvisning til begrensningen i P703, herunder vilkår 2.2 om graving nærmere enn fem meter. P703 har heller ingen referanse til P701. Slik vilkårene er bygget opp, fremstår det som klart at P701 og P703 kan brukes som separate særvilkår knyttet til hoveddekningen P700. En slik oppdeling er for så vidt naturlig fordi det kan være behov for å knytte P703 om graving/sprengning til andre ansvarshavende enn byggherre. Det betyr imidlertid ikke at vilkårene ikke forutsettes brukt sammen når begge vilkårssettene faktisk er nevnt i forsikringsbeviset.

Sikrede har fremlagt tilbudet fra selskapet 12.2.20, hvor det heter:

Dekningen forutsetter at vilkår P 703 – Gravings og sprengningsarbeid følger og at vilkårets sikkerhetsforskrifter følges.

Tilbudet forutsetter at de anbefalinger til arbeidsmetoder og sikrings tiltak som beskrives i geoteknisk rapport følges.

Det er uklart for flertallet hva det betyr at dekningen forutsetter at P 703 "følger", men flertallet antar meningen er at P703 "følger" P701 i den forstand at dekning med P701 forutsetter at P703 også er en del av avtalen. Derimot er det klart at sikrede må følge sikkerhetsforskriftene i P703. Samlet tilsier tilbudet at P703 er ment å være et tillegg også til P701.

Det er også vanskelig å se behovet for P703 hvis det ikke var meningen at det skulle gjelde som en begrensning for P701. Utvidelsen i P701 gjelder i utgangspunktet hva slags funksjon som er omfattet av forsikringen – her "byggherre". Dekningen for denne funksjonen omfatter etter pkt. 1.2 erstatningsansvar for bl.a. pelingsarbeider uten begrensning. Tillegget i P703 gjelder ansvar for en viss type arbeider. Utgangspunktet her er en dekning som tilsvarer P701 pkt. 1.2, men dekningen inneholder en rekke begrensninger og sikkerhetsforskrifter. Flertallet forstår denne oppbyggingen slik at P701 Byggherre kan tegnes uten tillegget P703, og vil i så fall gi en ubegrenset dekning for pelingsarbeider. P703 Grave/sprengningsarbeider kan derimot ikke brukes alene fordi den ikke angir hvilken skadevolderfunksjon som er omfattet. Når skadevolder er byggherre, ville derfor en kombinasjon av P700 og P703 ikke gi ham dekning for grave/sprengningsarbeider fordi P700 unntar ansvar for byggherre og P703 ikke inkluderer ansvar som byggherre, kun ansvar for visse typer arbeider. P703 gir derfor ikke mening som isolert tilleggsvilkår i denne situasjonen.

Sikrede viser til at P701 og P703 må gjelde hver for seg fordi de har hver sin forsikringssum og egenandel. Slik særvilkårene er formulert, er de ment å kunne benyttes også hver for seg, jf. ovenfor, og da er det naturlig at de har hver sin forsikringssum/egenandel.

Selv om forholdet mellom dekningene utvilsomt kunne vært formulert klarere, mener flertallet derfor at P703 må sees som en begrensning i P701 når dekningene sees i sammenheng.

Sikrede anfører subsidiært at dekningen fra tegningstidspunktet ble utvidet til å dekke peling nærmere enn fem meter fra bygningen. Dette støttes av tilbudet fra selskapet som tilsier at unntaket i 2.2 ble avtalt bort siden det bare henviser til sikkerhetsforskriftene i P703. Flertallet kan ikke se at teksten i tilbudet kan leses slik. Hvis hensikten kun var å ha med sikkerhetsforskriftene, kunne de legges inn i forsikringsbeviset uten at man la ved hele vilkåret, som for øvrig også er nevnt uttrykkelig i forsikringsbeviset.

Sikrede viser videre til etterfølgende diskusjon med megler og ny utskrift av forsikringsbeviset 2.7.19 med følgende tillegg:

Punkt 2.2 i vilkår P703 - Graving og sprengingsarbeider er opphevet slik at dekningen omfatter erstatningsansvar for skade påført bygning eller innhold i bygning når slike arbeider finner sted inne i, under eller nærmere enn 5 meter fra bygningen.

Sikrede viser her til at selskapet ved H.B. (fagansvarlig property) skrev:

Ref. vår telefonsamtale så har jeg nå spesifisert i avtalen at den også omfatter arbeider innenfor 5 metersgrensen slik at det ikke er noen tvil.

Det er uklart for flertallet hva som var foranledningen til dette tillegget. Sikrede meldte den aktuelle skaden til selskapet 31.5.19. Utgangspunktet er at en skade dekkes under de vilkår som gjelder på skadetidspunktet. Tillegget i forsikringsbeviset gjelder fra 2.7.19 og gir derfor i utgangspunktet ikke dekning for skader som allerede er oppstått. Det er heller ingenting i tillegget som tilsier at det har tilbakevirkende kraft. Skadene oppsto under pelingsarbeid den 28.5.19. Tillegget ble skrevet etter en telefonsamtale mellom forsikringsmegleren og B., og uten informasjon om hva som ble sagt i denne samtalen kan nemnda vanskelig se at den fremlagte e-posten er tilstrekkelig til å legge til grunn at avtalen ble endret med virkning for en skade som allerede var inntruffet.

Nemndas mindretall, Johannes Straume, bemerker:

Mindretallet mener ansvaret er omfattet av avtalen.

Mindretallet er enig med flertallet i at forholdet mellom dekningene utvilsomt kunne vært formulert klarere, og det er bør i utgangspunktet ha formodning mot seg at P703 ikke skal leses som en utvidelse av P700, men i stedet som en begrensning av P701.

Skulle dette gjelde, vil flere av de forhold sikrede har søkt å forsikre seg mot kunne falle utenfor dekningen. Bl.a. unntar P703 pkt. 2.1 *"Erstatningsansvar for skade forårsaket ved riving med mindre det gjelder riving i tiltaksklasse 1"*. Dette ville – om vilkåret skulle fortolkes inn som en del av P701 – medføre at man *kan* ha avgrenset mot rivningen av den eksisterende bygningsmassen. Dette var et forhold som spesifikt var omtalt da forsikringsmekler ba om et tilbud 13.2.19. Det har også vært opplyst at man skulle arbeid "vegg i vegg" med naboeiendommen. Det er derfor vanskelig å se at en ekstra "utvidelse" naturlig skal leses som en begrensning i en annen utvidelse.

Fra selskapets side har man i e-post av 2.7.19 *"spesifisert"* at avtalen *"også omfatter arbeider innenfor 5 metersgrensen"*. Det er i denne forbindelse ikke tegnet noen tilleggsforsikring, og "spesifiseringen" som er gjort *"slik at det ikke er noen tvil"* har ikke medført noen premieøkning. Dette til tross for at dette – om det innebar en endring – innebar at selskapet tok på seg en *"risiko"*

som selskapet normalt ikke påtar seg". Mindretallet leser derfor ikke dette som en endring av vilkårene etter at skadetilfellet inntrådte, men som et uttrykk for hvordan selskapet har forstått den inngåtte avtalen.

Avgjørelsen er avgitt under dissens.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (selskapsrepresentant) og Johannes Straume (næringsrepresentant).